

POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ SA OSVRTOM NA ODGOĐENI POREZ

Marić, Verica

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **EFFECTUS university / EFFECTUS veleučilište**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:281:785978>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-12**

image not found or type unknown

Repository / Repozitorij:

[Repository of EFFECTUS University of Applied Sciences - Final and graduate theses of EFFECTUS University of Applied Sciences](#)

image not found or type unknown

EFFECTUS veleučilište

VERICA MARIĆ

ZAVRŠNI RAD

**POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ SA OSVRTOM NA
ODGOĐENI POREZ**

Koprivnica, 2023.

EFFECTUS veleučilište

PREDMET: OSNOVE FINANCIJSKOG PRAVA

VERICA MARIĆ

ZAVRŠNI RAD

KANDIDAT: Verica Marić

TEMA: Porez na dobit u Republici Hrvatskoj sa osvrtom na odgođeni porez

MENTOR: Jasna Kropf

ZNANSTVENO PODRUČJE: Ekonomija

TEMATSKO POLJE: Porezi

Koprivnica, svibanj 2023.

SAŽETAK

Predmet istraživanja ovog rada su porezi, s posebnim osvrtom na porez na dobit i odgođenu poreznu imovinu. Porezi su najvažniji izvor prihoda za većinu nacionalnih gospodarstava. Mogu se promatrati kao oblik prisilnog davanja obzirom da ih država nameće. Karakterizira ih izostanak izravne protučinidbe, odnosno oslobođenje država od bilo kakvih obaveza naspram poreznim obveznicima.

Važećim poreznim sustavom utvrđeni su sljedeći oblici poreza: porez na dobit, porez na dohodak, porez na dodanu vrijednost i ostali neizravni porezi. Najznačajniji prihodi za Republiku Hrvatsku pristižu od poreza na dodanu vrijednost i trošarine, zatim slijedi porez na dohodak, dok porez na dobit nema tako veliki utjecaj.

Porez na dobit uvodi se na područje Republike Hrvatske u prvoj fazi porezne reforme početkom 1994. godine, a karakteriziraju ga česte zakonodavne promjene. Može se definirati kao porez što ga trgovačka društva plaćaju na ostvarenu dobit, odnosno na razliku prihoda i rashoda, te može biti uvećan ili umanjen određenim poreznim olakšicama koje su zakonski određene.

Osnovni elementi poreza na dobit su porezna osnovica, porezni obveznik, porezna stopa i porezne olakšice. U radu je pojašnjen svaki od njih. Također su analizirani porezni podaci za deset trgovačkih društava na području Republike Hrvatske – Podravka d.d., Tommy d.o.o., Ericsson Nikola Tesla d.d., Dukat d.d., Tifon d.o.o., Crodux Derivati Dva d.o.o., Pliva Hrvatska d.o.o., Belupo d.d., Atlantic Grupa d.d. i A1 Hrvatska d.o.o.

Ključne riječi: *porezi, porez na dobit, porezne olakšice, porezna stopa*

ABSTRACT

The subject of research in this work is taxes, with a special focus on profit tax. Taxes are the most important source of income for most national economies. They can be seen as a form of forced giving, given that the state imposes them. They are characterized by the absence of direct countermeasures, that is, the release of the state from any obligations towards taxpayers.

The current tax system defines the following types of taxes: profit tax, income tax, value added tax and other indirect taxes. The most significant revenues for the Republic of Croatia come from value added tax and excise duties, followed by income tax, while profit tax does not have such a large impact.

Profit tax was introduced in the territory of the Republic of Croatia in the first phase of the tax reform at the beginning of 1994, and it is characterized by frequent legislative changes. It can be defined as a tax that trading companies pay on the realized profit, that is, on the difference between income and expenses, and it can be increased or decreased by certain tax benefits that are determined by law.

The basic elements of income tax are the tax base, the taxpayer, the tax rate and tax reliefs. Each of them is explained in the paper. Tax data for ten companies in the Republic of Croatia were also analyzed - – Podravka d.d., Tommy d.o.o., Ericsson Nikola Tesla d.d., Dukat d.d., Tifon d.o.o., Crodux Derivati Dva d.o.o., Pliva Hrvatska d.o.o., Belupo d.d., Atlantic Grupa d.d. and A1 Hrvatska d.o.o.

Keywords: *taxes, profit tax, tax benefits, tax rate*

SADRŽAJ

1. UVOD.....	1
2. POREZI.....	2
2.1. Općenito o pojmu poreza.....	2
2.2. Osnovna obilježja poreza	2
2.3. Podjela poreza	4
3. POREZ NA DOBIT.....	6
3.1. Povijesni razvoj poreza na dobit.....	6
3.2. Svrha oporezivanja.....	6
4. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	10
4.1. Porezni sustav Republike Hrvatske	10
4.2. Porezni obveznik	12
4.3. Porezna osnovica	14
4.3.1. Smanjenje porezne osnovice	16
4.3.2. Povećanje porezne osnovice.....	16
4.4. Porezna stopa.....	17
4.5. Porezne olakšice	18
4.5.1. Porezne olakšice za područja posebne državne skrbi.....	19
4.5.2. Porezne olakšice za brdsko – planinska područja	21
4.5.3. Porezne olakšice za Grad Vukovar	22
4.5.4. Porezne olakšice za slobodne zone.....	22
4.5.5. Porezne olakšice za obavljanje pomorskog prometa.....	24
5. ODGOĐENI POREZ	25
5.1. Pojam odgođene porezne imovine	25
5.2. Uzroci odgođene porezne imovine.....	25
6. ANALIZA FINANIJSKIH IZVJEŠTAJA DESET PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ.....	28
6.1. Predmet analize	28
6.2. Financijski podaci za 2021. godinu	28
7. ZAKLJUČAK.....	33
IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, SUGLSNOSTI ZA OBJAVU RADA U REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA	Error! Bookmark not defined.
POPIS KRATICA	34
Popis tablica	35

Popis grafikona.....	35
LITERATURA.....	36
POTVRDA LEKTORA	Error! Bookmark not defined.

CONTENT

1. INTRODUCTION	1
2. TAXES	2
2.1. General about the concept of tax	2
2.2. Basics characteristic of taxes	2
2.3. Split of taxes	4
3. CORPORATE INCOME TAX	6
3.1. Historical development of Corporate income tax.....	6
3.2. Purpose of taxation.....	6
4. CORPORATE INCOME TAX IN THE REPUBLIC OF CROATIA	10
4.1. Tax system of the Republic of Croatia	10
4.2. Taxpayer.....	12
4.3. Tax base.....	14
4.3.1. Decrease of the tax base	16
4.3.2. Increase of the tax base	16
4.4. Tax rate.....	17
4.5. Tax benefits	18
4.5.1. Tax benefits for areas of special state care.....	19
4.5.2. Tax benefits for hilly - mountainous area	21
4.5.3. Tax benefits for the city of Vukovar	22
4.5.4. Tax benefits for the free zones	22
4.5.5. Tax benefits for maritime transport.....	24
5. DEFERRED TAX	25
5.1. The concept of deferred tax assets	25
5.2. Causes of deferred tax assets.....	25
6. ANALYSIS OF FINANCIAL REPORTS OF TEN (10) COMPANIES IN THE REPUBLIC OF CROATIA.....	28
6.1. Subject of analysis.....	28
6.2. Financial reports of Year 2021.....	28
7. CONCLUSION	33
DECLARATION OF ACADEMIC INTEGRITY, CONSENT FOR PUBLICATION OF THE WORK IN REPOSITORIA AND EXISTENCE OF THE DIGITAL AND PRINTED VERSION OF THE WORK,	Error! Bookmark not defined.
LIST OF ABBREVIATIONS	34
List of tabels	35

List of charts.....	35
LITERATURE	36

1. UVOD

Općenito gledano, porezi predstavljaju obvezna davanja pojedinaca ili poslovnih subjekata prema državi. Gotovo sve države provode oporezivanje te prihodima od poreza pokrivaju državne izdatke i javne rashode. U suvremenom društvu, porezi su najvažniji izvor prihoda za nacionalna gospodarstva. Prihodi od poreza najčešće su utrošeni na plaćanje vojske i policije, financiranje obrazovnog i zdravstvenog sustava, izgradnju prometnica, financijske potpore za nezaposlene i dr.

Porezi predstavljaju zakonsku obavezu, te se nepodmirivanje poreza može kazneno sankcionirati i prisilno naplatiti.

U radu je analiziran porez na dobit u Republici Hrvatskoj, s osvrtom na odgođeni porez. Provedena je analiza financijskih izvještaja deset vodećih poslovnih subjekata na području Republike Hrvatske u 2021. godini, pri čemu je naglasak stavljen na porez na dobit i odgođenu poreznu imovinu.

2. POREZI

2.1. Općenito o pojmu poreza

Porezi se najčešće definiraju kao “iznos novca uplaćenog državi na temelju prihoda ili troškova kupljene robe ili usluga.”¹ Porezi označavaju obavezna i prisilna davanja građana prema državi, pri čemu građani zauzvrat ne dobivaju nikakvu protu naknadu.

Porezi se najčešće koriste za financiranje državnih rashoda, no “mogu primjenjivati i kao instrument ekonomske politike pa tako mogu utjecati na raspodjelu dohotka ili stabilnost cijena i sl.”²

Povijesni izvori svjedoče o prisutnosti poreza već kod samih početaka civilizacije, u drevnoj Mezopotamiji. Povijesno gledano, uvođenje poreza vezuje se uz velike ratove i predstavlja način pokrivanja ratnih troškova. Razvojem društva, prihodi od poreza upotrebljavaju se i za razne druge javne potrebe odnosno javne rashode, poput financiranja obrazovnog i zdravstvenog sustava, izgradnju prometnica, financijske potpore za nezaposlene i dr. Kresner-Škreb i Kuliš³ navode kako “oporezivanje” predstavlja jedini poznati način ubiranja sredstava za financiranje javnih rashoda koji je do sada zaživio.” Obzirom da većina suvremenih država spada u porezne države, porezi su nužni za održavanje javnih financija,⁴ te su i zakonski definirani kao “novčana davanja i prihod su proračuna koji se koristi za podmirivanje proračunom utvrđenih javnih izdataka.”⁵

Porezi se razlikuju od ostalih izvora prihoda po tome što su oni obvezni nameti i ne plaćaju se u zamjenu za neku posebnu stvar, poput određene javne usluge.⁶

2.2. Osnovna obilježja poreza

Primarna namjena poreza je prikupljanje prihoda zbog financiranja javnih rashoda, no oni „mogu poslužiti i kao instrument različitih ekonomskih politika, odnosno mogu imati utjecaj na raspodjelu dohotka, povećanja zaposlenosti i stabilnost cijena.“⁷

Prema Bedeković⁸, u suvremenoj financijskoj teoriji ključne odrednice poreza su:

¹ Cambridge Dictionary

² Hrvatska enciklopedija

³ Kesner-Škreb, M.; Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010

⁴ Šimurina, N.; Šimović, H.; Mihelja Ž.M.; Primorac, M.: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

⁵ Opći porezni zakon, NN 115/16

⁶ Neumark, F., et al.: Taxation, 2018. [Mrežno] Dostupno na: <https://www.britannica.com/topic/taxation>

⁷ Hrvatska enciklopedija

⁸ Bedeković, M.: Porezni sustav. Virovitica: Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, 2017.

- **prisilnost plaćanja**
- **derivativnost** (na temelju svog poreznog suvereniteta država ubire prihode putem poreza),
- **nepovratnost** (jednom prikupljeni porezi više se ne mogu vratiti poreznim obveznicima od kojih su potekli),
- **odsutnost neposredne naknade** (plaćanje poreza nema protu naknade),
- **nedestiniranost** (porezi se ne ubiru za konkretnu namjenu),
- **zadovoljavanje javnog interesa** (prihodi od poreza moraju se namijeniti za zadovoljenje javnog interesa),
- **novčani oblik** (jedini oblik prikupljanja poreza je putem novčanih sredstava).

Prema Radulović i Radulović⁹, osnovna obilježja poreznog sustava su:

- efikasnost
- pravednost
- izdašnost
- jednostavnost
- stabilnost

Efikasnost je karakteristika onih poreza koji minimalno utječu na odnose cijena, pa stoga i na odluke o kupnji potrošača. U praksi se to najčešće postiže snižavanjem poreznih stopa.

Pravednost je načelo koje zahtjeva pravednu raspoređenost poreza među članovima zajednice odnosno društva. U praksi, to znači obavezu plaćanja većih poreza za porezne obveznike sa višim dohotkom. Pravednost se održava i uvođenjem egzistencijalnih minimuma, odnosno osobnih odbitaka, kojima se štite i oslobađaju od oporezivanja najsiromašnije i najosjetljivije skupine građana.

Izdašnost je načelo koje se odnosi na činjenicu da bi porezi trebali osigurati dovoljan iznos prihoda za pokrivanje većine javnih rashoda.

Jednostavnost je načelo koje se odnosi na to da porez mora biti što jednostavniji, razumljiviji i jasniji kako bi troškovi ubiranja poreza za poreznu administraciju i porezne obveznike bili što niži.

⁹ Radulović, S; Radulović, S: Veća dobit manji porez, 2019.

To se prije svega postiže smanjenjem broja poreznih oblika, oslobođenja i olakšica, pojednostavljenim oporezivanjem malih poreznih obveznika i donošenjem kvalitetnih zakonskih propisa.

Stabilnost poreznog sustava održava se minimalnim promjenama poreznog sustava.

U praksi je vrlo teško postići da porezni sustav poštuje sva načela podjednako. Najčešće se događa da su neka načela međusobno suprotstavljena, pa tako npr. određeni porez može biti pravedan, ali istovremeno i manje efikasan ili kompliciran za primjenu.¹⁰

2.3. Podjela poreza

Porezi se javljaju u različitim poreznim oblicima. Najčešći porezi su: porez na dohodak, porez na dobit, porez na dodanu vrijednost, porezi na nasljedstvo, porezi na imovinu, opći i posebni porezi i drugi.

Literatura navodi različite podjele poreza¹¹, pa se tako porezi razlikuju:

- **prema onome tko uplaćuje porez**
 - izravni i neizravni porezi
- **prema vrsti porezne osnovice**
 - porez na dohodak,
 - porez na potrošnju
- **prema razini državne vlasti kojoj porezni prihod pripada**
 - državni porezi,
 - županijski porezi,
 - gradski porezi,
 - općinski porezi.
- **prema tome koje kategorije stanovnika više opterećuju**
 - progresivni porezi,
 - regresivni porezi

Izravni porezi su oni porezi koji se u državnu blagajnu uplaćuju izravno, bilo da ih uplaćuju građani samostalno ili ih za njih uplaćuje poslodavac (npr. porez na dohodak, porez na dobit i dr.)

Neizravne poreze ne snosi direktno uplatitelj poreza, već ih najčešće prevaljuje na druge. Obveznici neizravnih poreza najčešće kroz cijenu svojih dobara i usluga prevaljuju teret poreza na

¹⁰ Šimurina, N., Šimović, H.; Mihelja Žaja, M., Primorac, M.: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.

¹¹ Kesner-Škreb, M., Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010.

krajnjeg potrošača, odnosno na građane. Najpoznatiji primjer neizravnog poreza je porez na dodanu vrijednost (PDV).

3. POREZ NA DOBIT

3.1. Povijesni razvoj poreza na dobit

Porez na dobit veoma je važan dio poreznih sustava u većini suvremenih zemalja. To je jedan od temeljnih poreza koji ima direktan utjecaj na poslovanje poduzeća i oblikovanje poslovnih odluka.

Porez na dobit uvedena je nakon pojave društvenog kapitala sredinom 19. stoljeća. Njena šira primjena započinje u 20. stoljeću kada se počinje oporezivati dobit koju ostvaruju pravne osobe

Porez na dobit “prvi put je uveden 1909. godine u SAD – u, nakon čega započinje njegova primjena i u europskim državama gdje je u većini država uveden nakon 2. svjetskog rata.”¹²

Porez na dobit je porez koji pravne osobe plaćaju na ostvarenu dobit, odnosno na ostvarenu razliku između prihoda i rashoda. U nekim zemljama se porez na dobit naziva i porezom na dohodak pravnih osoba, jer na neki način predstavlja ekvivalent poreza na dohodak za fizičke osobe. Obzirom da se porez na dobit pojavio kao neka vrsta sigurnosti plaćanja poreza na dohodak, ta dva poreza usko su povezani.¹³

Porez na dobit, ubraja se, baš kao i porez na dohodak u skupinu izravnih poreza. Iako se čine dosta slični, što i jesu, porez na dobit predstavlja samostalni porezni oblik, a osnovna razlika između ova dva oblika oporezivanja ogleda se u osobi poreznog obveznika. Kao što i sam pojam govori, porezom na dohodak oporezuje se dohodak fizičkih osoba, dok se porezom na dobit oporezuje dobit, odnosno dohodak pravnih osoba. Osim toga, porez na dobit razlikuje se od poreza na dohodak i po tome što se pri obračunu i pri plaćanju poreza na dobit ne uzimaju u obzir osobna svojstva vlasnika trgovačkog društva i sličnih poreznih obveznika koji su obveznici poreza na dobit. Dakle, ne vodi se računa o njihovoj ekonomskoj snazi, kao što je to slučaj kod poreza na dohodak.¹⁴

3.2. Svrha oporezivanja

Stvaranje profita osnovni je pokretač gospodarskog sustava. Ostvareni profit nije samo izvor poreza za državu, već i izvor kapitala poduzeća, financiranja dohodaka radnika te daljnjeg ulaganja u gospodarstvo.

¹² Šimurina, N; Šimović, H; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012

¹³ Šinković, Z; Pribisalić, L.: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2016.

¹⁴ Šimurina, N; Šimović, H; Mihelja Žaja, Maja; Primorac, Marko: Javne financije u Hrvatskoj, 2012

Oporezivanje je sastavni dio suvremenog poslovanja i suvremenog gospodarstva, te nastaje kao rezultat potrebe da se poslovanje organizira, a u cilju ostvarivanja poslovnih odnosno gospodarskih ciljeva.

U tablici 1 u nastavku prikazani su ukupni prihodi državnog proračuna u prvom polugodištu 2021. i 2022. godine. Iz tablice se jasno vidi da prihodi od poreza odnosno oporezivanja čine najveći dio ukupnih prihoda državnog proračuna.

Tablica 1. Ukupni prihodi državnog proračuna u prvom polugodištu 2021. i 2022.

000 HRK	Ostvarenje	Plan	Ostvarenje	Indeks	Indeks
	I. - VI. 2021.	2022.	I. - VI. 2022.	4=3/2	5=3/1
	1	2	3		
UKUPNI PRIHODI	74.115.891	171.049.944	79.276.693	46,3	107,0
PRIHODI POSLOVANJA	73.936.915	170.284.677	78.752.328	46,2	106,5
61 Prihodi od poreza	37.464.515	91.060.963	44.650.524	49,0	119,2
612 Porez na dobit	4.945.884	9.291.614	6.812.030	73,3	137,7
614 Porezi na robu i usluge	32.324.361	81.309.343	37.558.198	46,2	116,2
6141 Porez na dodanu vrijednost	24.557.191	62.590.956	28.944.129	46,2	117,9
6142 Porez na promet	462	25	223	897,7	48,2
6143 Posebni porezi i trošarine	7.023.799	16.750.054	7.615.707	45,5	108,4
Poseban porez na osobne automobile, ostala motorna vozila, plovila i zrakoplove	377.380	840.599	417.092	49,6	110,5
61432 Trošarina na energente i električnu energiju	3.615.246	8.437.706	3.726.722	44,2	103,1
61433 Trošarina na alkohol i alkoholna pića	141.548	408.179	186.355	45,7	131,7
61434 Trošarina na pivo	248.916	664.048	272.032	41,0	109,3
61435 Poseban porez na bezalkoholna pića	105.501	248.678	116.912	47,0	110,8
61436 Trošarina na duhanske proizvode	2.473.616	6.022.144	2.837.682	47,1	114,7
61437 Poseban porez na kavu	61.593	128.700	58.912	45,8	95,6
6146 Ostali porezi na robu i usluge	227.525	470.733	240.790	51,2	105,8
6147 Porez na dobitke od igara na sreću i ostali porezi od igara na sreću	156.697	379.521	201.839	53,2	128,8
6148 Naknade za priređivanje igara na sreću	358.687	1.118.053	555.510	49,7	154,9
615 Porezi na međunarodnu trgovinu i transakcije	194.245	459.926	280.185	60,9	144,2
616 Ostali prihodi od poreza	25	80	111	139,1	447,0
62 Doprinosi	12.100.642	27.974.020	13.790.890	49,3	114,0
622 Doprinosi za mirovinsko osiguranje	12.096.484	27.971.553	13.785.046	49,3	114,0
623 Doprinosi za zapošljavanje	4.158	2.467	5.844	236,9	140,6
63 Pomoći	12.405.332	33.457.013	11.224.717	33,5	90,5
64 Prihodi od imovine	1.208.970	2.831.169	901.995	31,9	74,6
641 Prihodi od financijske imovine	768.727	1.812.049	364.351	20,1	47,4
642 Prihodi od nefinancijske imovine	310.554	856.308	407.025	47,5	131,1
643 Prihodi od kamata za dane zajmove	129.690	162.812	130.619	80,2	100,7
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada	3.545.693	4.502.654	2.104.297	46,7	59,3
651 Upravne i administrativne pristojbe	384.974	856.182	432.461	50,5	112,3
652 Prihodi po posebnim propisima	3.160.719	3.646.472	1.671.836	45,8	52,9
Prihodi od prodaje proizvoda i roba te pruženih usluga i prihodi od donacija	782.282	1.266.586	605.239	47,8	77,4
661 Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga	477.219	1.159.538	544.363	46,9	114,1
663 Donacije od pravnih i fizičkih osoba izvan općeg proračuna	305.063	107.048	60.875	56,9	20,0
Prihodi iz nadležnog proračuna i od HZZO-a temeljem ugovornih obveza	6.084.669	8.411.238	5.074.659	60,3	83,4
68 Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	344.811	781.035	400.008	51,2	116,0
PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	178.976	765.267	524.365	68,5	293,0
71 Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	24.941	144.325	58.033	40,2	232,7
72 Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	146.817	320.742	141.189	44,0	96,2
74 Prihodi od prodaje zaliha	7.218	300.200	325.143	108,3	4.504,4

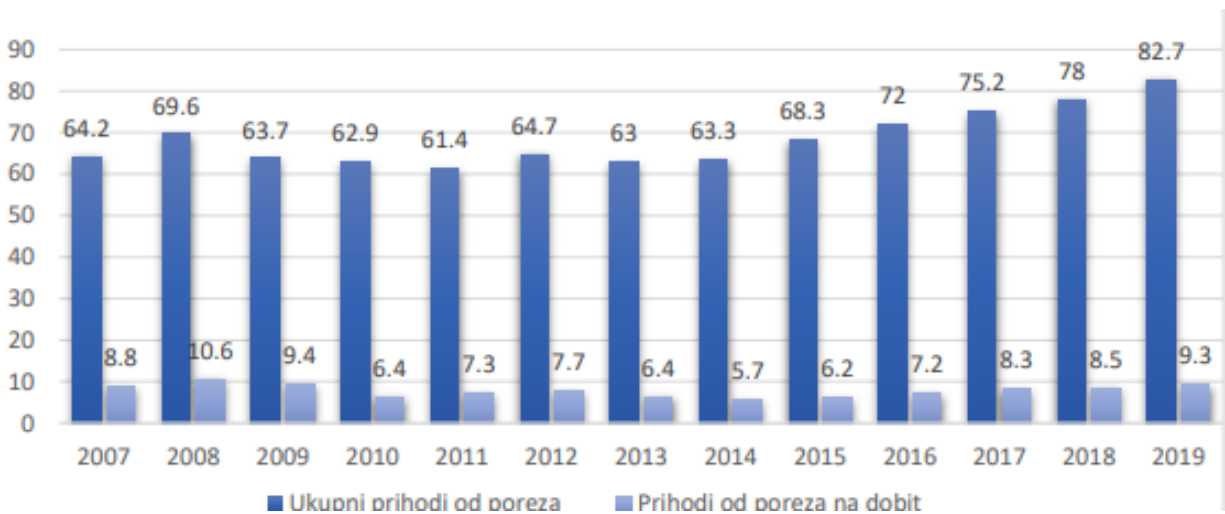
Izvor: Ministarstvo financija

Iz tablice 1. vidljivo je da oporezivanje uključuje različite aspekte poslovanja te se prihodi od poreza sastoje od poreza na dobit, poreza na robu i usluge, poreza na međunarodnu trgovinu i transakcije, te ostalih prihoda od poreza. Porez na robu i usluge obuhvaća porez na dodanu vrijednost, porez na promet, posebne poreze i trošarine, poreze na dobitke od igara na sreću i dr.

Kao što je vidljivo u tablici 1., postoje razni oblici oporezivanja i poreza. Promatrajući ukupne prihode od državnog proračuna, porez na dobit manje je zastupljen od ostalih oblika oporezivanja, ali unatoč tome ima značajan učinak na rast i razvoj gospodarstva.

Grafikon 1. u nastavku prikazuje odnos ukupnih prihoda od poreza i prihoda od poreza na dobit za Republiku Hrvatsku u periodu od 2016. do 2019. godine.

Grafikon 1. Odnos prihoda od poreza i prihoda od poreza na dobit

Izvor: Ministarstvo financija

Kod poreza na dobit, bitno je istaknuti dva aspekta:

- olakšica, oslobođenje i poticaji propisanih posebnim propisima
- točnijeg zakonskog uređenja, radi sprječavanja porezne evazije.

Olakšica, oslobođenje i poticaji načini su kojima se umanjuje porez na dobit u svrhu poticanja daljnjeg razvoja gospodarstva i novih investicija. Oni su najčešće prisutni kod državnih potpora za obrazovanje i za istraživačko – razvojne projekte, te kod poreznih obveznika koji posluju na područjima od posebne državne skrbi, na brdsko – planinskim područjima, na području Grada Vukovara. Navedene odredbe o olakšicama, oslobođenjima i poticajima ne čine sastavni dio Zakona o porezu na dobit, već su propisane posebnim zakonima - Zakonom o državnoj potpori za obrazovanje i izobrazbu, Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, Zakonom o

slobodnim zonama, Zakonom o poticanju ulaganja, te zakonima koji uređuju područja od posebnog značaja za Republiku Hrvatsku.¹⁵

Obzirom da trgovačka društva imaju status pravne osobe, obavezna su plaćati porez, kao i fizičke osobe. Porez na dobit se stoga može promatrati i kao svojevrsni porez na dohodak pravnih osoba. Najvažniji argumenti kojima se opravdava nužnost poreza na dobit proizlaze iz činjenice “da je porez na dobit instrument koji upotpunjuje djelovanje poreza na dohodak fizičkih osoba, te istovremeno sprječava izbjegavanje porezne obveze.”¹⁶

Jako važan argument opravdanosti i svrsishodnosti poreza na dobit je i činjenica da se porez na dobit po potrebi koristi kao učinkovito sredstvo državne intervencije, odnosno da čini značajan dio stabilizacijske i strukturalne politike države. “Međunarodna stajališta oporezivanja dobiti i kapitalnih dobitaka trgovačkih društava su zanimljiva i sa stajališta osnivanja novih trgovačkih društava i novih investicija u druge zemlje. Za investitore je vrlo bitna stavka najpovoljnijeg investiranja, kao i najveća stopa povrata kapitalnih ulaganja.”¹⁷

¹⁵ Kapetanović, S.: Učinci poreza na dobit na gospodarski rast, 2015.

¹⁶ Ibid

¹⁷ Šinković, Z.; Pribisalić, L.: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2017

4. POREZ NA DOBIT U REPUBLICI HRVATSKOJ

4.1. Porezni sustav Republike Hrvatske

Porez na dobit pripada grupi državnih poreza, što znači da prihod od oporezivanja dobiti u cijelosti pripada državnom proračunu. Oporezivanje dobiti regulirano je Zakonom o porezu na dobit¹⁸ i Pravilnikom o porezu na dobit¹⁹

Iako prihod od poreza na dobit ne zauzima veliki udio u ukupnosti državnih prihoda od poreza u RH, Banović, Blažić i Drezgić ističu kako “porezna politika (izražena najčešće kroz porez na dobit) ima veće značenje kod privlačenja stranih ulagača, posebno u novim zemljama članicama Europske unije.”²⁰

Porez na dobit je porezni oblik koji je uvršten u porezne sustave većine suvremenih zemalja. U Republici Hrvatskoj uveden je u prvoj fazi porezne reforme početkom 1994. godine. Dopunjavan je i mijenjan u dva navrata do njegove zamjene novim Zakonom o porezu na dobit (NN 127/00), koji se počeo primjenjivati 1. siječnja 2001. godine.

Od početka samostalnosti Republike Hrvatske, sustav oporezivanja prošao je kroz značajne promjene. Ovaj period karakterizira provođenje loše pretvorbe i privatizacije, nagli rast umirovljeničke populacije, visoka zaduženost, velika nezaposlenost, porezna evazija velikih razmjera i pripreme za članstvo u Europsku uniju. Sve to uvelike je utjecalo na oblikovanje poreznog sustava Republike Hrvatske.

Oporezivanje dobiti temeljilo se na Zakonu o neposrednim porezima (1990. godine). Prema tom Zakonu domaće i strane pravne i određene fizičke osobe plaćale su porez na dobit od osnovice (razlika između ukupnih prihoda i rashoda u poslovnoj godini). Domaće i pravne fizičke osobe plaćale su porez po stopi od 35%, a strane pravne i fizičke osobe plaćale su porez od 17,5%. Zakon o porezu na dobit²¹ počeo se primjenjivati 1. siječnja 1994. godine.²²

Oporezivanje dobiti u RH razlikovalo se od poreznog oporezivanja dobiti u suvremenim državama po uvođenju tzv. zaštitne kamate. Zaštitna kamata predstavlja odbitnu stavku u postupku utvrđivanja porezne osnovice poreza na dobit. Stopa poreza na dobit od 25% bila je znatno niža

¹⁸ NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/22, 114/22

¹⁹ NN 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22

²⁰ Banović, I., Blažić, H. i Drezgić, S. (2020). Utjecaj poreza na dobit na kretanje izravnih stranih ulaganja u zemljama članicama europske unije. Zbornik Veleučilišta u Rijeci, 8 (1), 41-58.

<https://doi.org/10.31784/zvr.8.1.3>

²¹ NN 109/93

²² Jelčić, B., Bejaković, P.: Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2012., str. 171

nego u drugim državama, a zaštitnom kamatom moglo se dodatno utjecati na smanjenje porezne stope. Postojala je i mogućnost da Vlada RH posebnom uredbom poreznim obveznicima snizi poreznu stopu ili ih u cijelosti oslobodi porezne obveze. To su bili slučajevi koji su se odnosili na „ poticanje obnove i razvoja određenih područja.“²³

Zakon o porezu na dobit²⁴ (ZPD) već prve godine primjene doživio je promjene. Način oporezivanja dobiti izmijenjen je Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o porezu na dobit 1996. godine, a počeo se primjenjivati 1. siječnja 1997. godine.

Najznačajnija promjena bila je povećanje stope poreza s 25% na 35% i povećanje realne zaštitne kamatne stope s 3% na 5%. U toj godini stopa poreza na dobit bila je znatno viša u susjednim zemljama npr. Slovačka 40%, Češka 39%, Poljska i Rumunjska 38%, dok je u Mađarskoj stopa bila 18%. Vrlo visoke stope poreza na dobit bile su u Njemačkoj 45%, Italiji 37%, Danskoj i Portugalu 34%, Velikoj Britaniji 31%, a u Švedskoj 28%.²⁵

Nove promjene uslijedile su novim Zakonom o porezu na dobit²⁶ koji se počeo primjenjivati 1. siječnja 2001. godine. Stopa poreza na dobit smanjena je sa 35% na 25%, ukinuta je zaštitna kamata, te su uvedena nova porezna oslobođenja, olakšice i poticaji. Također je došlo i do promjene u utvrđivanju porezne osnovice.

Smanjenju stope poreza na dobit i povećanju broja olakšica, oslobođenja i poticaja cilj je bio povećati potencijalna domaća i strana ulaganja i investicije u hrvatsko gospodarstvo. Isti cilj imalo je i smanjene obveze onih obveznika koji obavljaju gospodarsku aktivnost na području posebne državne skrbi kao npr. grad Vukovar.

Analizom prihoda od poreza na dobit u 1999. godini, u BDP-u iznosi 2,4%, a ukupnim poreznim prihodima 5,4%, taj je udio u 2001. godini iznosio 1,7% u BDP-u odnosno 4,2% u ukupnim poreznim prihodima.²⁷ Iz toga se može zaključiti da ukidanje zaštitne kamate kao i primjena raznih poreznih oslobođenja olakšica i poticaja u 2001. godini, nije urodilo očekivanim rezultatima. Znači da u tim godinama porez na dobit nije imao nekog značajnijeg utjecaja na odluku investitora da ulaže u naše gospodarstvo. Stoga se može zaključiti, da porezi nisu najvažniji odlučujući čimbenik za izbor države u koju se isplati investirati.

Prema Kesner-Škreb i Kuliš²⁸, četiri temeljna elementa koji određuju karakter poreza na dobit su:

- porezna osnovica
- porezni obveznik
- porezna stopa
- porezne olakšice

²³ Zakon o porezu na dobit, čl.13

²⁴ NN 94/95

²⁵ Jelčić, B., Bejaković, P.: Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj, Zagreb, 2012., str. 174

²⁶ NN 127/00

²⁷ Jelčić, B., Bejaković, P.: Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj, Zagreb, 2012., str. 231

²⁸ Kesner-Škreb, M., Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010.

4.2. Porezni obveznik

Porezni obveznik se može definirati kao “svaka osoba koja samostalno obavlja neku gospodarsku aktivnost bilo gdje u svijetu, pa mjesto sjedišta ili stalne poslovne jedinice, odnosno prebivališta, veličina, svrha i učinak te gospodarske aktivnosti nisu od bitnog značaja.”²⁹

Prema članku 2. Zakona o porezu na dobit ³⁰ obveznici poreza na dobit definirani su na slijedeći način:

1. Trgovačko društvo i druga pravna i fizička osoba rezident Hrvatske koja gospodarsku djelatnost obavlja samostalno, trajno i radi ostvarivanja dobiti, dohotka ili prihoda ili drugih gospodarskih procjenjivih koristi,
2. Tuzemna poslovna jedinica inozemnog poduzetnika (nerezident),
3. Porezni obveznik je i fizička osoba, koja ostvaruje dohodak prema propisima oporezivanju dohotka, ako izjavi da će plaćati porez na dobit umjesto poreza na dohodak,
4. Fizička osoba obveznik je plaćanja poreza na dobit ako u prethodnom poreznom razdoblju ostvari ukupni primitak veći od 7.500.000,00 kuna.
5. Iznimno, tijela državne uprave, tijela područne (regionalne) samouprave, tijela lokalne samouprave i Hrvatska narodna banka nisu obveznici poreza na dobit, osim ako zakonom nije drugačije određeno.
6. Državne ustanove, ustanove jedinica područne (regionalne) samouprave, ustanove jedinica lokalne samouprave, državni zavodi, vjerske zajednice, političke stranke, sindikati, komore, udruge, umjetničke udruge, dobrovoljna vatrogasna društva, zajednice tehničke kulture, turističke zajednice, sportski klubovi, sportska društva i savezi, zaklade i fundacije, nisu obveznici poreza na dobit.
7. Ukoliko osobe navedene u stavku 5. i 6. obavljaju gospodarstvenu djelatnost, a neoporezivanje te djelatnosti bi dovelo do stjecanja neopravdanih povlastica na tržištu, smatraju se poreznim obveznicima.
8. Investicijski fondovi bez pravne osobnosti koji posluju u skladu sa zakonom, nisu obveznici poreza na dobit.

²⁹ Josić, I.: Pojam i uloga poreznog obveznika u sustavu PDV – a, 2013

³⁰ NN 115/16

9. Svaki onaj poduzetnik koji se ne ubraja u poduzetnike nabrojane u točkama od 1.- 8., a koji nije obveznik poreza na dohodak prema propisima o oporezivanju dohotka i čija se dobit ne oporezuje drugdje.

Članak 2. Zakona o porezu na dobit, propisuje obvezu upisivanja u registar poreznih obveznika u roku od 8 dana od dana početka obavljanja gospodarske djelatnosti. Ovaj registar vodi Porezna uprava radi utvrđivanja obveza poreza na dobitak po osnovi obavljanja određene gospodarske djelatnosti.

Veliki i srednji porezni obveznici koji su razvrstani u navedene kategorije sukladno računovodstvenim propisima, obvezni su prijavu poreza na dobit podnijeti elektroničkim putem (putem aplikacije ePorezna) dok ostali porezni obveznici istu mogu podnijeti i u papirnatom obliku – predajom u nadležnu Poreznu ispostavu ili poštom.

Uz prijavu poreza na dobit, podnose se obavezni obrasci/privici od kojih su najčešći:

- Bilanca društva
- Račun dobiti i gubitka
- Izjava o načinu korištenja više plaćenog poreza, ukoliko je tijekom poreznog perioda kroz predujmove više uplaćeno poreza
- Pregled neiskorištenih prava na prijenos gubitaka – ako poreznih obveznik ima neiskorištene gubitke prema godinama nastanka istih
- Dokumentacija koja je propisana člankom 12. Pravilnika, ako je porezni obveznik u poreznom razdoblju iskazao umanjenje porezne osnovice temeljem prihoda od dividendi i udjela u dobiti (dokaz o stečenom udjelu u kapitalu isplatitelja, ako isplatitelj nije rezident Republike Hrvatske dokaz o rezidentnosti isplatitelja, izjavu isplatitelja da prihode od ujeda u dobiti i dividende koje su isplaćene poreznom obvezniku u zemlji svoje rezidentnosti nije iskazao kao porezno priznati rashod)
- Dokaz i obračune o plaćenom porezu u inozemstvu ako isti uračunavaju u svojoj poreznoj prijavi
- Obračuni za iznose korištenih olakšica, oslobođenja, povlastica i poticaja (ako je porezni obveznik korisnik istih)
- Pregled opravdanih troškova obrazovanja i izobrazbe (ako poreznik koristi pravo na navedenu poreznu potporu)
- Obrazac PD-IPO – izvješće o poslovnim događajima s povezanim osobama ukoliko je u poreznom razdoblju bilo poslovnih događaja sa povezanim osobama
- Izjava o primijenjenoj metodi u Studiji o transfernim cijenama
- Utvrđivanje kontroliranog inozemnog društva

4.3. Porezna osnovica

Porezna osnovica je “dobit koja se utvrđuje prema računovodstvenim propisima kao razlika između prihoda i rashoda navedenih u financijskim izvješćima ostvarenih tijekom porezne godine koja je zapravo i kalendarska godina.”³¹ Polazna točka utvrđivanja porezne osnovice je dobit ostvarena poslovanjem.

Porezna osnovica može se teritorijalno podijeliti na:

- porezna osnovica rezidenta - dobit ostvarena u tuzemstvu i inozemstvu,
- porezna osnovica nerezidenta - dobit ostvarena u inozemstvu.

U prihode porezne osnovice ubrajaju se:

- kamate - od kredita, pozajmica, predujmova i slično,
- prihodi od najamnina i zakupnina,
- različite naknade za korištenje patenata, autorskih i sličnih prava,
- prihodi od dividendi i udjela u dobit,
- naplaćene štete, nagrade, darovi i slično.

Rashode poreznog obveznika poreza na dobit čine

- materijalni troškovi,
- troškovi usluga (npr. prijevoz)
- istraživanje i razvoj,
- platni promet,
- troškovi amortizacije,
- troškovi plaća
- različite naknade zaposlenima.

Osim navedenog u poreznu osnovicu ulazi i dobit od likvidacije, prodaje, promjene pravnog oblika i podjele poreznog obveznika, a porezna osnovica utvrđuje se prema tržišnoj vrijednosti imovine. Rashodima se smatraju i rashodi po osnovi uplaćenih premija dobrovoljnog mirovinskog osiguranja, a ne smatraju se rashodi koji nisu u vezi s obavljanjem djelatnosti poreznog obveznika.³²

“Ukoliko se prilikom određivanja porezne osnovice poreza na dobit utvrdi gubitak, odnosno negativna osnovica, takav gubitak biti će prenesen i nadoknađen umanjenjem porezne osnovice u slijedećih pet godina. Dakle, porezna osnovica mora se korigirati za određena povećanja i umanjenja. Smanjenja porezne osnovice zapravo su rezultat poticanja gospodarske djelatnosti, a

³¹ Kesner-Škreb, M., Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010.

³² Kesner-Škreb, M., Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010.

uvećanja porezne osnovice se s druge strane provode kako bi se spriječilo dvostruko oporezivanje rashoda.³³

Jelčić navodi nekoliko metoda za određivanje porezne osnovice³⁴:

- **metoda parifikacije:** naziva se još i metodom uspoređivanja, te se ona koristi u slučaju kada se podaci određenog poreznog obveznika smatraju nepouzdanima
- **indicijska metoda:** kao osnova za oporezivanje koriste se određene činjenice koje održavaju ekonomsku snagu poreznog obveznika
- **službena metoda:** naziva se još i administrativnom metodom, porezni organi sami prikupljaju potrebne dokumente
- **direktna metoda:** naziva se još i metodom vlastite prijave, porezna osnovica se dobiva na temelju podataka koje je porezni obveznik dao financijskom organu
- **indirektna metoda:** tzv. metoda prijave druge osobe, porezna osnovica se dobiva na temelju podataka koje može dostaviti osoba financijskom organu koja je različita od poreznog obveznika.

Članak 29. Zakona o porezu na dobit porezno razdoblje za utvrđivanje poreza na dobit definira kao jednu kalendarsku godinu, osim ako Porezna uprava nije na zahtjev poreznog obveznika odobrila i izdala rješenje da se poslovna i kalendarska godina razlikuju.³⁵ Pri tome porezno razdoblje ne smije prelaziti razdoblje od 12 mjeseci. Izabrano porezno razdoblje porezni obveznik ne može mijenjati tri godine.

Postoje porezni obveznici koji mogu imati porezno razdoblje koje nije kalendarska godina. U takvim poslovnim situacijama razdoblje utvrđivanja poreza na dobit može biti i dio poslovne godine i to u sljedećim slučajevima³⁶:

- ako je poduzetnik registriran tijekom poslovne godine,
- ako je poduzetnik premještao sjedište ili upravljanje poslovima iz inozemstva u tuzemstvo, ako je tijekom poslovne godine otvoren postupak stečaja ili likvidacije,
- ako je tijekom godine došlo do statusnih promjena – spajanja, pripajanja ili podjele društva (razdvajanje i odvajanje)

³³ Šimović, J.; Arbutina, H.; Mijatović, N.; Rogić Lugarić, T.; Cindori, S.: Hrvatski fiskalni sustav, 2010.

³⁴ Jelčić, B.: Financijsko pravo i financijska znanost, 2008.

³⁵ ZoPD, čl.29

³⁶ ZoPD, čl.30

4.3.1. Smanjenje porezne osnovice

Porezna osnovica može biti umanjena za slijedeće stavke prema odredbama Zakona o porezu na dobit³⁷

1. za prihode od dividendi i udjela u dobiti,
2. za prihode od vrijednosnih usklađenja dionica i udjela (nerealizirani dobitci) ako su bili uključeni u poreznu osnovicu,
3. za prihode od naplaćenih otpisanih potraživanja koja su u prethodnim poreznim razdobljima bila uključena u poreznu osnovicu, a nisu isključena iz porezne osnovice kao porezno priznati rashod,
4. za svotu amortizacije koja nije bila porezno priznata u ranijim razdobljima do vrijednosti propisane u čl. 12. ZoPD,
5. za svotu poticaja u obliku poreznog oslobođenja ili olakšice sukladno posebnim propisima i - za rashode ranijih razdoblja koji su bili uključeni u poreznu osnovicu

Prema čl. 5. Zakona o porezu na dobit³⁸ “porezni obveznik koji u prethodnom poreznom razdoblju nije ostvario prihode veće od 7.500.000,00 kuna može poreznu osnovicu utvrditi prema novčanom načelu. Prema novčanom načelu porez na dobit plaća se samo na dio koji je realiziran prema novčanom toku. Porezna osnovica utvrđuje se na način da se računovodstvena dobit prije propisanih uvećanja ili umanjivanja uveća ili umanja za određene nenovčane transakcije i nerealizirane dobitke/gubitke te određene novčane transakcije i realizirane dobitke/gubitke.”

4.3.2. Povećanje porezne osnovice

Kako bi se spriječilo dvostruko iskazivanje rashoda, porezna osnovica se povećava za određene stavke. Te stavke prema odredbama Zakona o porezu na dobit³⁹ uključuju:

1. Vrijednosno usklađivanje dionica i udjela ako su bili iskazani u rashodima, tj. nerealizirani gubici
2. Svotu amortizacije iznad propisane svote.
3. za 50% troškova reprezentacije (ugošćenja, darova sa ili bez utisnutog znaka tvrtke ili proizvoda, troškova odmora, športa, rekreacije, zakupa automobila, plovila, zrakoplova, kuća za odmor), u visini troškova nastalih iz poslovnog odnosa s poslovnim partnerom,

³⁷ NN 115/16

³⁸ NN 115/16, 121/19, čl.5

³⁹ NN 115/16, 121/19

4. 50% troškova nastalih u vezi s vlastitim ili unajmljenim motornim vozilima i drugim prijevoznim sredstvima kao što su automobil, zrakoplov i sl., osim troškova osiguranja i kamata.
5. Manjkove na imovini iznad visine koja je utvrđena odlukom Hrvatske gospodarske komore
6. Troškove prisilne naplate poreza
7. Kazne koje izriče mjerodavno tijelo
8. Zatezne kamate povezanih osoba
9. Povlastice i druge oblike imovinskih koristi
10. Darovanja iznad 2% prihoda iz prethodne godine
11. Rashode koji su nastali u vezi skrivenih isplata dobiti
12. Svi ostali rashodi koji nisu izravno povezani s ostvarivanjem dobiti.

4.4. Porezna stopa

Prema čl. 28. Zakona o porezu na dobit⁴⁰ porez na dobit plaća se na utvrđenu poreznu osnovicu po stopi:

- 10% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi do 7.500.000,00 kuna ili
- 18% ako su u poreznom razdoblju ostvareni prihodi jednaki ili veći od 7.500.000,01 kuna.

Prema čl. 28.a Zakona o porezu na dobit⁴¹ “porezni obveznici koji obavljaju djelatnost na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području Grada Vukovara, ne plaćaju porez na dobit. Porezni obveznici koji obavljaju djelatnost na području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti prema posebnom propisu o regionalnom razvoju Hrvatske, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na potpomognutom području jedinica lokalne samouprave razvrstanih u I. skupinu po stupnju razvijenosti, odnosno na području Grada Vukovara, plaćaju 50% od propisane stope poreza. Porez na dobit se utvrđuje za porezno razdoblje koje je u pravilu kalendarska godina. “

I za ovo područje vrijedi mogućnost da na zahtjev poreznog obveznika Porezna uprava može odobriti da se porezno razdoblje i kalendarska godina razlikuju, no porezno razdoblje ne smije prelaziti razdoblje od 12 mjeseci i izabrano porezno razdoblje ne može se mijenjati 3 godine.⁴²

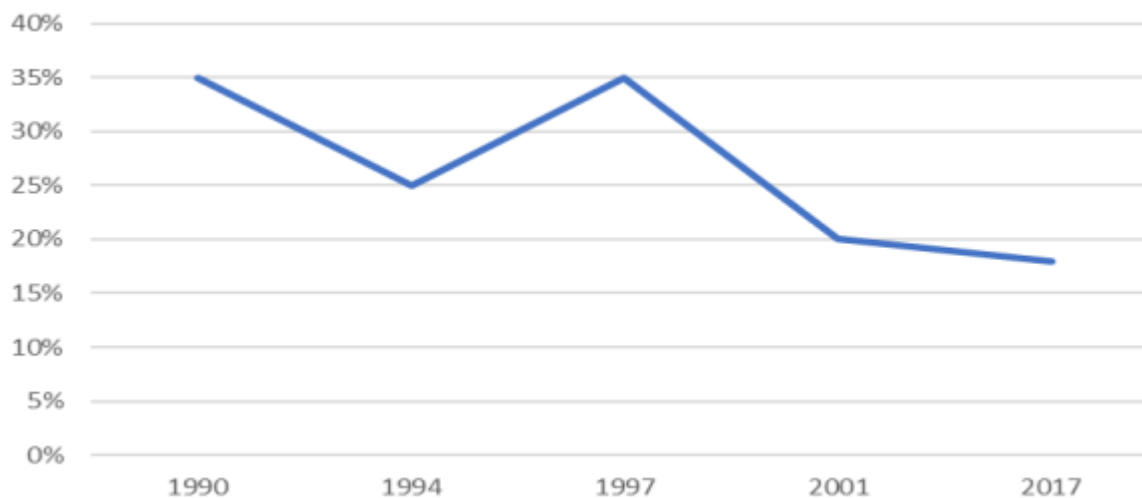
⁴⁰ NN 138/20

⁴¹ Ibid

⁴² ZoPD, čl.29

Grafikon 2. u nastavku prikazuje kretanje stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2017. godine.

Grafikon 2. Kretanje stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2017. godine.

Izvor: prilagođeno prema Jelčić i Bejaković, Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj (2012.)

4.5. Porezne olakšice

Svrha uvođenja poreznih olakšica i poticaja je poticanje gospodarskog rasta neke zemlje. Olakšice, odnosno oslobođenja i poticaje u smislu smanjenja obveze poreza mogu koristiti samo oni porezni obveznici koji su ostvarili porezni dobitak. Porezni obveznik ima pravo na korištenje više olakšica istodobno, odnosno ima pravo kumulirati olakšice. Porezni poticaji i olakšice u sustavu poreza na dobit daju se prema različitim kriterijima - prema vrsti djelatnosti, prema vrsti poduzeća, prema mjestu obavljanja djelatnosti i slično.

Porezne olakšice, oslobođenja i poticaji definirani su osim Zakonom o porezu na dobit i Pravilnikom o porezu na dobit. Zakon o porezu na dobit u nekoliko je navrata mijenjan i to upravo zbog dijela koji se tiče olakšica, oslobođenja i poticaja. Prva izmjena zakona uključivala je brisanje jednog djela povlastica iz zakona ali uz njihovo istodobno propisivanje na sadržajno nepromijenjen način, u zakonima u kojima je uređeno poslovanje u pojedinim područjima posebne državne skrbi, u Gradu Vukovaru, brdsko – planinskim područjima i u slobodnim zonama.

Drugom izmjenom ukinute su sve preostale olakšice i poticaji koji su do tad bili sastavni dio zakona. Ukinuti su poticaji ulaganja, zapošljavanja, istraživanja i razvoja, školovanja i stručnog

usavršavanja, te profesionalne rehabilitacije i zapošljavanja osoba s invaliditetom. Navedene promjene na snazi su od 1. siječnja 2007. godine.

Izmjenama Zakona o porezu na dobit iz 2013. godine određeno je da se porezne olakšice primjenjuju na gospodarske djelatnosti koje se obavljaju na područjima od posebne državne skrbi, a sama područja od posebne državne skrbi rangirana su na dva područja. Određeno je da porezni obveznici mogu koristiti porezne olakšice po osnovi obavljanja djelatnosti na području Grada Vukovara ili na potpomognutim područjima I. i II. skupine jedinica lokalne samouprave.

4.5.1. Porezne olakšice za područja posebne državne skrbi

Područja od posebne državne skrbi u Hrvatskoj podijeljena su u tri skupine:

1. Područja gradova i općina koji se nalaze neposredno uz državnu granicu i koja su tijekom Domovinskog rata bila okupirana.
2. Područja gradova i općina koja su za vrijeme Domovinskog rata bila okupirana ali ne pripadaju u prvu skupinu.
3. Područja gradova i općina koji se smatraju kao dijelovi Republike Hrvatske ali zaostaju u razvoju s obzirom na kriterije ekonomske, strukturne i demografske razvijenosti.

“Oslobođenja i olakšice na područjima od posebne državne skrbi primjenjuju se na ona područja u Republici Hrvatskoj za koje država posebno skrbi kako bi se potakla obnova tih područja, a sve radi postizanja ravnomyernog razvitka svih područja Republike Hrvatske. Kao što se iz podijele vidi područja posebne državne skrbi u Republici Hrvatskoj dijele se na područja koja su podnijela znatne posljedice agresije na Hrvatsku, u koja spadaju I. i II. skupina, dok se treća skupina određuje prema kriterijima ekonomske razvijenosti, strukturnih teškoća, te demografskih obilježja.”⁴³

Obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na području posebne državne skrbi i zapošljavaju više od 5 zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravi na području posebne državne skrbi najmanje 9 mjeseci, do ulaska Republike Hrvatske u EU, plaćali su porez na dobit na način prikazan u tablici 2. u nastavku.

⁴³ Šimurina, N; Bürgler, T.: Specifičnosti sustava oporezivanja dobiti poduzeća u Republici Hrvatskoj I njihov utjecaj na poreznu konkurentnost, 2012.

Tablica 2. Stopa poreza na dobit po skupinama

PODRUČJE POSEBNE DRŽAVNE SKRBI	STOPA POREZA NA DOBIT
I skupina	Ne plaća se porez na dobit
II skupina	25% od propisane porezne stope
III skupina	75% od propisane porezne stope

Izvor: Porezna uprava

Osim spomenutih djelatnosti, poljoprivrede i ribarstva i porezni obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost na području posebne državne skrbi, a zapošljavaju više od 5 zaposlenih u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu 50% zaposlenika ima prebivalište i boravi barem devet mjeseci na području posebne državne skrbi, plaćaju porez na dobit na način prikazan u tablici 3. u nastavku.

Tablica 3. Prikaz stope poreza na dobit po skupinama

PODRUČJE POSEBNE DRŽAVNE SKRBI	RAZDOBLJE	STOPA POREZA NA DOBIT
I skupina	2008.-2010. godina	Ne plaća se porez na dobit
	2011.-2013. godina	25% od propisane porezne stope
	2014.-2017. godina	75% od propisane porezne stope
	2017.godina -	Propisana porezna stopa
II skupina	2008.-2010. godina	

		25% od propisane porezne stope
	2011.-2013. godina	75% od propisane porezne stope
	2014.godina -	Propisana porezna stopa
III skupina	2008.-2010. godina	75% od propisane porezne stope
	2011.-2013. godina	85% od propisane porezne stope
	2014.godina -	Propisana porezna stopa

Izvor: Porezna uprava

4.5.2. Porezne olakšice za brdsko – planinska područja

Brdsko – planinskim područjima smatraju se “ona područja čija nadmorska visina, nagib i visina predstavljaju otežane uvjete za život i rad stanovnika. Porezni obveznici koji mogu koristiti ovu vrstu olakšica su oni koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na spomenutim područjima i zapošljavaju više od 5 zaposlenika na neodređeno radno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenih ima prebivalište i boravi na brdsko – planinskom području ili području od posebne državne skrbi. Navedeni porezni obveznici plaćali su porez u visini 75% od propisane stope do ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju. Oni porezni obveznici, koji obavljaju druge djelatnosti, osim poljoprivrede i ribarstva, uz iste uvjete, plaćaju porez u iznosu 75% od propisane porezne stope u razdoblju od 2008. do 2010. godine, a od 2011. godine plaća se porez u visini propisane porezne stope.”⁴⁴

⁴⁴ Torbarina, L: Olakšice, oslobođenje i poticaji u sustavu poreza na dobit u RH, 2016.

4.5.3. Porezne olakšice za Grad Vukovar

Obzirom na posljedice Domovinskog rata na području Grada Vukovara, olakšice i oslobođenja na tom području imaju svrhu poticanja ubrzane obnove i razvoja Grada Vukovara te umanjivanje posljedica ratnih razaranja na tom području.

Obveznici poreza na dobit koji obavljaju djelatnost poljoprivrede i ribarstva na području Grada Vukovara i zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i boravište na području Grada Vukovara ili brdsko-planinskom području ili području posebne državne skrbi, oslobođeni su od plaćanja poreza na dobit do dana prijama Republike Hrvatske u Europsku uniju.

Prema članku 28.a ZPD⁴⁵ i Pravilniku o porezu na dobit⁴⁶, “porezni obveznici koji djelatnost obavljaju na području Grada Vukovara utvrđenog prema posebnom propisu o obnovi i razvoju Grada Vukovara, a koji zapošljavaju više od pet zaposlenika u radnom odnosu na neodređeno vrijeme, pri čemu više od 50% zaposlenika ima prebivalište i borave na području Grada Vukovara, ne plaćaju porez na dobit.”

Tablica 4. Porezne stope za Grad Vukovar

RAZDOBLJE	STOPA POREZA NA DOBIT
2008.-2010. godina	Ne plaća se porez na dobit
2011.-2013. godina	25% od propisane porezne stope
2014.- 2016. godina	75% od propisane porezne stope

Izvor: Porezna uprava

4.5.4. Porezne olakšice za slobodne zone

Korisnici zona koji su do stupanja na snagu Zakona o slobodnim zonama uložili u gradnju ili sudjelovali u izgradnji objekata ulaganjem više od 1.000.000,00 kuna, a pri tome nisu iskoristili

⁴⁵ NN 148/13, 115/16

⁴⁶ NN 177/04, 95/05

gornju granicu dopuštenog intenziteta potpore za ulaganje propisane kartom regionalnih potpora, ostvaruju pravo na oslobođenje plaćanja poreza na dobit do godine u kojoj će iskoristiti gornju granicu dopuštenog intenziteta potpore za ulaganje, propisane kartom regionalnih potpora, ali najdulje do 31.12.2016. godine.

Korisnici zona koji su gospodarsku djelatnost u zoni obavljali do dana stupanja na snagu Zakona o slobodnim zonama plaćaju porez na dobit, ovisno o prostornoj jedinici za statistiku II. razine u kojoj se zona nalazi.

Tablica 5. Prikaz olakšica za slobodne zone

PODRUČJE SLOBODNE ZONE	RAZDOBLJE	STOPA POREZA NA DOBIT
Zona 1 – Sjeverozapadna Hrvatska (HR- 01)	2008.-2010. godina	50% od propisane porezne stope
	2011.-2013. godina	75% od propisane porezne stope
	2014.godina-	U visini propisane porezne stope
Zona 2 i Zona 3 – Središnja i Istočna Hrvatska (HR- 02) i Jadranska Hrvatska (HR- 03)	2008.-2013. godina	50% od propisane porezne stope
	2014.-2016. godina	75% od propisane porezne stope
	2017.godina -	U visini propisane porezne stope
Grad Vukovar	2008.-2010. godina	0% od propisane porezne stope
	2011.-2013. godina	25% od propisane porezne stope

	2014.-2016.godina	75% od propisane porezne stope
	2017. godina –	U visini propisane porezne stope

Izvor: Porezna uprava

4.5.5. Porezne olakšice za obavljanje pomorskog prometa

Trgovačka društva koja su registrirana i obavljaju brodarsku djelatnost ne plaćaju porez na dobit što je ostvare od:

- iskorištavanja brodova u međunarodnoj plovidbi,
- prodaje brodova,
- prodaje dionica ili udjela u trgovačkim brodarskim društvima koja posluju u međunarodnoj plovidbi,
- dividende od dionica koje imaju u trgovačkim brodarskim društvima koja posluju u međunarodnoj plovidbi.

Ako trgovačko društvo upravlja navedenim udjelima iz jedinstvenog sjedišta poslovne uprave pod jedinstvenim imenom i vodstvom, dužno je voditi poslovne knjige i sastavljati financijske izvještaje za cjelovito poslovanje u tuzemstvu i inozemstvu.

Način na koji se ostvaruju porezne olakšice za obavljanje gospodarske djelatnosti na navedenim područjima uređuje se Pravilnikom o načinu ostvarivanja porezne olakšice za obavljanje djelatnosti na području Grada Vukovara i na potpomognutim područjima. Navedenim pravilnikom propisuju se korisnici porezne olakšice, područje primjene, podjele prema djelatnostima, izračun porezne olakšice i utvrđivanje gornje granice potpore male vrijednosti, te postupak odobravanja porezne olakšice propisane člankom 28.a Zakona o porezu na dobit.⁴⁷

⁴⁷ ZoPD, NN 138/20

5. ODGOĐENI POREZ

5.1. Pojam odgođene porezne imovine

Odgođena porezna imovina je iznos poreza na dobit koji će se nadoknaditi u budućem razdoblju, a nastaje kada je knjigovodstveni iznos imovine manji od iznosa imovine utvrđene za porezne svrhe ili ako je knjigovodstveni iznos obveze veći od iznosa obveze utvrđene za porezne svrhe.

Odgođena porezna imovina se može priznati samo ako poduzetnik posluje s dobitkom, onda se pretpostavlja da će u budućim razdobljima iskoristiti tu odgođenu poreznu imovinu.

Odgođena porezna imovina dio je aktive poduzeća i rezultat je privremenih razlika, koje nastaju kao razlika između ekonomske dobiti ili gubitka i oporezive dobiti ili gubitka za neko razdoblje. To znači da prihodi i rashodi koji su uključeni u oporezivu dobit određenog razdoblja se ne podudaraju s razdobljem u kojem su oni uključeni u obračun ekonomske dobiti.

Guzić⁴⁸ navodi kako se “odgođena porezna imovina odnosi na privremene razlike koje se mogu odbiti, prenesene neiskorištene porezne gubitke i prenesene neiskorištene porezne olakšice.” Pritom, privremene razlike predstavljaju razliku između knjigovodstvene vrijednosti imovine ili obveze u izvještaju o financijskom položaju i porezne osnove.

Prema Antić i Idžojtić⁴⁹ razlikuju dva slučaja:

1. Oporezive privremene razlike koje nastaju kada je računovodstvena dobit veća od oporezive dobiti, a u budućnosti će biti suprotno. Taj porezni učinak se iskazuje u pasivi bilance u stavci odgođena porezna obveza, što znači da se plaćanje poreza na dobit odgađa.
2. Odbitne privremene razlike; koje nastaju kada je računovodstvena dobit manja od oporezive dobiti, a u budućnosti će biti suprotno. Taj porezni učinak se iskazuje u aktivi bilance u stavci odgođena porezna imovina, on predstavlja dio plaćenog poreza čije se pokriće iz dobiti odgađa.

5.2. Uzroci odgođene porezne imovine

Prema Guzić⁵⁰, najčešći uzroci nastanka odgođene porezne imovine su:

- privremeno nepriznatih rashoda od porezno nepriznate amortizacije,
- privremeno porezno nepriznati otpis zaliha,

⁴⁸ Guzić, Š.:Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza. RRiF br. 3-12, 2012, str.69

⁴⁹ Antić, P., Idžojtić, I.:Privremene razlike i učinci na tekuću i buduću poreznu obvezu, 2009, str.28

⁵⁰ Guzić, Š.:Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza. RRiF br. 3-12,2012, str.71

- privremeno porezno nepriznati otpis dugotrajne materijalne imovine,
- privremeno porezno nepriznati troškovi od rezerviranja za štetne ugovore, gubitaka poslovne godine ili zbog reinvestiranog dobitka.

Belak navodi kako “do odgođene porezne imovine kao posljedice porezno nepriznate amortizacije dolazi kada se u računovodstvu obračuna amortizacija koja je prešla maksimalnu dopuštenu stopu, onda dio amortizacije neće biti porezno priznat. Ona može biti priznata u budućem razdoblju kada ukupna obračunata stopa amortizacije bude niža od maksimalno dopuštene.”⁵¹ On objašnjava kako je ovakav slučaj rijedak u praksi jer su maksimalne stope općenito velike, te nema potrebe obračunavati amortizaciju koja prelazi maksimalno dopuštene stope, no do toga može doći ako se prestane obavljati djelatnost zbog privremenog povlačenja iz uporabe ili prestanka rada. U tom slučaju je poduzetnik obavezan obračunati trošak amortizacije koji mu prema poreznim propisima neće biti porezno priznat.

Odgođena porezna imovina zbog porezno nepriznate amortizacije knjiži se odvojeno za prvu i drugu godinu, a prije knjiženja potrebno je obračunati porez na dobit također za prvu i drugu godinu. “Porezno nepriznati rashodi na osnovi vrijednosnog usklađenja dovode do odgođene porezne imovine, ta imovina će se obračunati i kada zalihe budu prodane ili iskorištene može se aktivirati da smanji obvezu plaćanja poreza na dobitak.”⁵²

Rezerviranja za štetne ugovore su prema Zakonu o porezu na dobit⁵³ porezno nepriznati, što znači da kada troškovi rezerviranja uvećavaju osnovicu za obračun poreza na dobitak, oni postaju privremene razlike i stvaraju odgođenu poreznu imovinu. Dakle, ako subjekt ima štetni ugovor, sadašnja obveza prema tom ugovoru treba se priznati i mjeriti kao rezerviranje.

Ako poduzeće ostvari porezni gubitak, ono taj gubitak prenosi i nadoknađuje smanjenjem porezne osnovice u sljedećih pet godina. Belak objašnjava da tako “porezni gubitak u jednom razdoblju stvara odgođenu poreznu imovinu koja se može iskoristiti u drugom razdoblju u kojem se ostvari dobitak sa svrhom smanjenja svoje porezne obveze. U visini odgođene porezne imovine nastale zbog poreznog gubitka, poduzeće će smanjiti svoj tekući neto-gubitak.”⁵⁴

“Iskorištavanjem odgođene porezne imovine poduzeće smanjuje poreznu osnovicu i samim time poreznu obvezu.”⁵⁵ Nadoknada odgođene porezne imovine zbog nepriznatog vrijednosnog usklađenja zaliha se radi na način da društvo u PD obrazac iskazuje podatke o dobiti, zatim smanjenje porezne osnovice koje se iskazuje u ostale rashode ranijih razdoblja, te oduzimanjem dobiti i ostalih rashoda se dobiva porezna osnovica. Zatim društvo na teret ostvarenog dobitka

⁵¹ Belak, V.: Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi. RRiF br. 11-12, 2012, str.51

⁵² Ibid, str.56

⁵³ NN 138/20

⁵⁴ Belak, V.: Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi. RRiF br. 11-12, 2012, str.60

⁵⁵ Guzić, Š.:Ukidanje odgođene porezne imovine odnosno odgođene porezne obveze RriF, 2018, str37

evidentira pripadajući porez, knjiži poreznu obvezu, a razliku predstavlja nadoknada odgođene porezne obveze.

Nadoknada odgođene porezne imovine nastale ispravkom vrijednosti otpisanih potraživanja u prethodnim razdobljima koja nisu priznata kao rashod pri utvrđivanju porezne osnovice predstavlja situaciju u kojoj je društvo prethodne godine odgodilo plaćeni porez na rashod koji nije priznat te je time povećan dobitak, tekuće godine društvo je teretilo taj dobitak u razdoblju kada su rashodi ispravka potraživanja porezno priznati. Knjiženje se izvodi isto kao i za nadoknadu odgođene porezne imovine zbog nepriznatog vrijednosnog usklađenja zaliha.

Osim odgođene porezne imovine postoji i odgođena porezna obveza. Razlika je u poziciji u bilanci gdje se odgođena porezna obveza nalazi u pasivi, dok je imovina u aktivi. “Odgođena porezna obveza je svota poreza na dobitak čija će naplata dospjeti u budućim razdobljima, a temelji se na oporezivim privremenim razlikama.”⁵⁶

Guzić navodi kako odgođena porezna obveza najčešće nastaje “zbog revalorizacije materijalne i nematerijalne imovine koja se evidentira u okviru ostaloga sveobuhvatnog dobitka kao nerealizirani dobitak. Odgođena porezna obveza može nastati i zbog mogućih ispravaka pogrešaka iz prethodnog razdoblja koje se također iskazuju u ostalom sveobuhvatnom dobitku.”⁵⁷

⁵⁶ Kopun, D. :Odgođena porezna imovina i odgođene porezne obveze. RRiF br. 4-09, 2009, str.37

⁵⁷ Guzić, Š.:Ukidanje odgođene porezne imovine odnosno odgođene porezne obveze RriF, 2018, str.39

6. ANALIZA FINANCIJSKIH IZVJEŠTAJA DESET PODUZEĆA U REPUBLICI HRVATSKOJ

6.1. Predmet analize

Predmet analize financijskih izvještaja čini deset poduzeća u Republici Hrvatskoj, a to su:

1. Podravka d.d.
2. Tommy d.o.o.
3. Ericsson Nikola Tesla d.d.
4. Dukat d.d.
5. Tifon d.o.o.
6. Crodux Derivati Dva d.o.o.
7. Pliva Hrvatska d.o.o.
8. Belupo d.d.
9. Atlantic Grupa d.d.
10. A1 Hrvatska d.o.o.

Predmet analize su financijski rezultati navedenih poduzeća za 2021. godinu.

6.2. Financijski podaci za 2021. godinu

Financijski podaci prikazani su kroz različite segmente – podatke o dobiti prije oporezivanja, podatke o porezu na dobit, te podacima o odgođenoj poreznoj imovini i odgođenoj poreznoj obvezi. Svi podaci su iskazani u 000 HRK.

Tablica 6. Podaci o dobiti

podaci iskazani u 000 HRK

PODUZEĆE	DOBIT PRIJE POREZA	POREZ NA DOBIT	DOBIT TEKUĆE GODINE	ODGOĐE NA POREZNA IMOVINA	ODGOĐENA POREZNA OBVEZA
Pliva Hrvatska d.o.o.	874.599	(154.555)	720.044	92.481	0
A1 Hrvatska d.o.o.	374.542	(71.869)	302.673	65.317	22.607
Atlantic Grupa d.d.	261.856	1.942	263.798	7.003	0
Podravka d.d.	256.105	(11.001)	245.104	74.129	0
Dukat d.d.	231.379	(5.256)	226,123	3.217	0
Tommy d.o.o.	158.903	(29.253)	129.650	4.484	0
Ericsson Nikola Tesla d.d.	119.032	(3.825)	115.207	12.555	0
Crodex Derivati Dva d.o.o.	118.262	(28.111)	90.151	6.524	0
Tifon d.o.o.	110.672	(20.045)	90.627	288	0
Belupo d.d.	107.169	(20.386)	86.783	66.342	18

Izvor: samostalni rad autora

Iz tablice 6. vidljivo je da je najveću dobit ostvarila Pliva Hrvatska d.o.o. te posljedično i najveću obvezu poreza na dobit. Također je vidljivo da Pliva Hrvatska d.o.o. u svojoj bilanci ima najveću odgođenu poreznu imovinu te je za očekivati da će je nadoknaditi u budućem periodu. Slijedi društvo A1 Hrvatska d.o.o. sa drugom najvećom ostvarenom dobiti, no odgođena porezna imovina nije druga najveća (Podravka d.d. je po odgođenoj poreznoj imovini druga po redu). Belupo d.d. ima najmanju dobit tekuće godine, ali je u top 3 u iznosu odgođene porezne imovine koja će se nadoknaditi u narednim periodima. Od navedenih promatranih Društava, jedino A1 Hrvatska d.o.o. i Belupo d.d. imaju u svojim financijskim izvještajima iskazanu odgođenu poreznu obvezu, što znači da će u narednim periodima imati uvećani neto porez na dobit.

U tablici 7. u nastavku prikazani su podaci o tekućem, odgođenom i neto porezu.

Tablica 7. Tekući, odgođeni i neto porez **podaci iskazani u 000 HRK**

PODUZEĆE	TEKUĆI POREZ	ODGOĐENI POREZ	NETO POREZ
A1 Hrvatska d.o.o.	86.506	(4.637)	71.869
Pliva Hrvatska d.o.o.	62.495	92.060	154.555
Podravka d.d.	36.907	(25.906)	11.001
Crodux Derivati Dva d.o.o.	30.347	(2.236)	28.111
Tommy d.o.o.	29.972	(719)	29.253
Tifon d.o.o.	20.041	4	20.045
Ericsson Nikola Tesla d.d.	7.983	(4.158)	3.825
Dukat d.d.	3.975	1.281	5.256
Belupo d.d.	93	20.293	20.386
Atlantic Grupa d.d.	0	1.942	1.942

Izvor: samostalni rad autora

Iz tablice 7. vidljivo je da je A1 Hrvatska d.o.o. bez obzira što je imala najveći tekući porez, nije imala i najveći neto porez. Na neto porez značajno je utjecala odgođena porezna imovina koja je u 2021. godini umanjila tekući porez za 14.637 THRK. Najveći utjecaj odgođene porezne imovine u rezultatu 2021. godine imala je Podravka d.d. gdje je odgođeni porez umanjio neto porez u iznosu od 25.906 THRK te je na taj način uvelike pridonio dobiti nakon oporezivanja poduzeća. Od navedenih analiziranih društava, najveći utjecaj odgođenog poreza bio je na društva Pliva Hrvatska d.o.o. gdje je vidljivo da je odgođeni porez (koji se realizirao) utjecao na rezultat poduzeća u iznosu od 92.060 THRK te je za navedeni iznos uvećao neto porez. Od analiziranih društava, u 2021. godini jedino su društva Pliva Hrvatska d.o.o., Tifon d.o.o., Dukat d.d. i Atlantic Grupa d.d. imala priznavanje odgođenog poreza što je uvećalo neto porez, dok su ostala društva priznavala odgođenu poreznu imovinu.

Tablica 8. Uvećanja i umanjenja porezne osnovice

podaci iskazani u 000 HRK

PODUZEĆE	Dobit prije poreza	Porezn o nepriz nati rashod i	Otpis odgodene porezne imovine	Neoporezivi prihodi	Učinak poticaja	Ponovna procjena nadoknadivosti odgodenog poreza	Uvećanje porezne osnovice	Umanjenja porezne osnovice	Neto efekt (umanjenje)/ povećanje porezne osnovice	Porezna osnovica
1	2	3	4	5	6	7	8 (3+4)	9 (5+6+7)	10 (8+9)	11 (2+10)
Atlantic Grupa d.d.	261.856	5.903	0	(54.979)	0	0	5.903	(54.979)	(49.076)	212.780
Dukat d.d.	231.379	11.680	0	(48.072)	0	0	11.680	(48.072)	(36.392)	194.987
Podravka d.d.	256.105	2.027	0	(12.575)	(117)	(24.433)	2.027	(37.125)	(35.098)	221.007
Ericsson Nikola Tesla d.d.	119.032	53	0	(17.654)	0	0	53	(17.654)	(17.601)	101.431
Pliva Hrvatska d.o.o.	874.599	4.831	6.596	(3.111)	(11.189)	0	11.427	(14.300)	(2.873)	871.726
Tifon d.o.o.	110.672	193	0	(72)	0	0	193	(72)	121	110.793
Tommy d.o.o.	158.903	702	0	(52)	0	0	702	(52)	650	159.553
Belupo d.d.	107.169	1.707	6	(617)	0	0	1.713	(617)	1.096	108.265
A1 Hrvatska d.o.o.	374.542	4.451	0	0	0	0	4.451	0	4.451	378.993
Crodux Derivati Dva d.o.o.	118.262	6.875	0	(51)	0	0	6.875	(51)	6.824	125.086

Izvor: samostalni rad autora

Iz tablice 8. vidljivo je da je najveći neto efekt (umanjenja) porezne osnovice sukladno zakonskoj regulativi vidljiv na poduzeću Atlantic Grupa d.d. dok je najveći neto efekt uvećanja porezne osnovice vidljiv na poduzeću Crodux Derivati Dva d.o.o. Otpis odgodene porezne imovine jedino je u svojoj poreznoj prijavi iskazalo poduzeće Pliva Hrvatska d.o.o. što je utjecalo na uvećanje porezne osnovice.

Tablica 9. u nastavku prikazuje efektivnu stopu poreza za analizirana poduzeća za 2021. godinu, dobivenu na osnovu gore navedenih podataka.

Tablica 9. Efektivna stopa poreza za analizirana poduzeća za 2021. godinu

PODUZEĆE	EFEKTIVNA STOPA POREZA
Atlantic Grupa d.d.	(0,74%)
Dukat d.d.	2,27%
Ericsson Nikola Tesla d.d.	3,21%
Podravka d.d.	4,30%
Pliva Hrvatska d.o.o.	17,67%
Tifon d.o.o.	18,11%
Tommy d.o.o.	18,41%
Belupo d.d.	19,02%
A1 Hrvatska d.o.o.	19,19%
Crodux Derivati Dva d.o.o.	23,77%

Izvor: samostalni rad autora

Iz tablice 9. vidljivo je da je efektivna stopa poreza najviša kod poduzeća Crodux Derivati Dva d.o.o. (23,77%) i , A1 Hrvatska d.o.o. (19,19%) u odnosu na zakonsku poreznu stopu u 2021.godini koja iznosi 18% , a koja je ostvarena zbog utjecaja uvećanja porezne osnovice za porezno nepriznate rashode/troškove, dok su najnižu efektivnu stopu ostvarila poduzeća Atlantic Grupa d.d. (-0,74%) i Dukat d.d. (2,27%) što je rezultat umanjenja porezne osnovice za porezne olakšice i zakonski dozvoljena umanjenja.

7. ZAKLJUČAK

U većini suvremenih gospodarstava, porezi su najznačajniji izvor prihoda države. Oni čine većinski udio u ukupnim prihodima države i osiguravaju organizirano poslovanje. Obzirom da se primjenom i naplaćivanjem poreza postižu mnogobrojni ekonomski i socijalni planovi određene države, porezi su vrlo važni za te normalno funkcioniranje države i nacionalnih gospodarstava.

Od početka samostalnosti Republike Hrvatske, provedeno je nekoliko poreznih reformi koje su dovele do bitnih promjena u poreznom sustavu i načinu oporezivanja. Porezne reforme bile su rezultat loše provedene pretvorbe i privatizacije, ubrzanog rasta broja umirovljenika, visoke stope nezaposlenosti i zaduženosti i dr. .

U Hrvatskoj od pojedinih poreznih oblika najznačajniji su PDV i trošarine, dok porez na dobit nema značajnu ulogu u punjenju proračuna. Pozitivna strana hrvatskog poreznog sustava je veće oslanjanje na oporezivanje PDV-om, a manje na poreze od dobiti.

Porez na dobit je relativno novi porezni oblik, koji se počeo se primjenjivati poslije Drugog svjetskog rata. Može se reći da on predstavlja porez na dohodak poduzeća. Njegova svrha je sudjelovati u punjenju državnog proračuna, ali i omogućiti daljnji gospodarski razvoj i potaknuti investicije kako domaćih tako i stranih investitora. Stoga porez na dobit, karakteriziraju i porezne olakšice za određena područja Republike Hrvatske, te porezne stope kojima se također radi na rasterećenju poduzetnika, kako bi se poticalo poduzetništvo.

Prilikom sastavljanja porezne prijave, poduzeća svakako moraju obratiti veliku pozornost na privremene porezne razlike koje rezultiraju odgođenom poreznom imovinom/obavezom te kroz pravovremeno i točno detektiranje i evidentiranje istih, mogu utjecati na financijske izvještaje samog poduzeća.

Ukoliko se iskaže odgođena porezna imovina u financijskim izvještajima poduzeća, budućim investitorima je lakše utvrditi koliko će se poreza u budućnosti nadoknaditi koji će pozitivno utjecati na poreznu bilancu u budućnosti.

POPIS KRATICA

PDV - Porez na dodanu vrijednost

RH - Republika Hrvatska

ZPD - Zakon o porezu na dobit

EU - Europska unija

Popis tablica

Tablica 1. Ukupni prihodi državnog proračuna u prvom polugodištu 2021. i 2022.	7
Tablica 2. Stopa poreza na dobit po skupinama.....	20
Tablica 3. Prikaz stope poreza na dobit po skupinama	20
Tablica 4. Porezne stope za Grad Vukovar	22
Tablica 5. Prikaz olakšica za slobodne zone	23
Tablica 6. Podaci o dobiti.....	29
Tablica 7. Tekući, odgođeni i neto porez	30
Tablica 8. Uvećanja i umanjenja porezne osnovice	31
Tablica 9. Efektivna stopa poreza za analizirana poduzeća za 2021. godinu	32

Popis grafikona

Grafikon 1. Odnos prihoda od poreza i prihoda od poreza na dobit	8
Grafikon 2. Kretanje stope poreza na dobit u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2017. godine.	18

LITERATURA

1. Antić, P., Idžojić, I.: Privremene razlike i učinci na tekuću i buduću poreznu obvezu, 2009.
2. Guzić, Š.: Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza. RRiF br. 3-12, 2012.
3. Bedeković, M.: Porezni sustav. Virovitica: Visoka škola za menadžment u turizmu i informatici, 2017.
4. Belak, V.: Odgođena porezna imovina i privremeno porezno nepriznati troškovi. RRiF br. 11-12, 2012
5. Jelčić, B.: Financijsko pravo i financijska znanost, 2008.
6. Jelčić, B., Bejaković, P.: Razvoj i perspektive oporezivanja u Hrvatskoj, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Zagreb, 2012.
7. Josić, I.: Pojam i uloga poreznog obveznika u sustavu PDV – a, 2013.
8. Kapetanović, S.: Učinci poreza na dobit na gospodarski rast, 2015.
9. Kesner-Škreb, M.; Kuliš, D.: Porezni vodič za građane, 2010, Opći porezni zakon, NN 115/16
10. Kopun, D.: Odgođena porezna imovina i odgođene porezne obveze. RRiF br. 4-09, 2009.
11. Pravilnik o porezu na dobit NN 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22
12. Radulović, S; Radulović, S: Veća dobit manji porez, 2019.
13. Šimović, J.; Arbutina, H.; Mijatović, N.; Rogić Lugarić, T.; Cindori, S.: Hrvatski fiskalni sustav, 2010.
14. Šimurina, N; Bürgler, T.: Specifičnosti sustava oporezivanja dobiti poduzeća u Republici Hrvatskoj I njihov utjecaj na poreznu konkurentnost, 2012.
15. Šimurina, N., Šimović, H.; Mihelja Žaja, M., Primorac, M.: Javne financije u Hrvatskoj, 2012.
16. Šinković, Z.; Pribisalić, L.: Porez na dobit u kontekstu prava Europske unije, 2017.

17. Torbarina, L: Olakšice, oslobođenje i poticaji u sustavu poreza na dobit u RH, 2016.

18. Zakon o porezu na dobit , NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22

Internet izvori:

1. Cambridge Dictionary, <https://dictionary.cambridge.org/>
2. Hrvatska enciklopedija, www.enciklopedija.hr
3. Neumark, F., et al.: Taxation, 2018 , <https://www.britannica.com/topic/taxation>
4. Banović, I., Blažić, H. i Drezgić, S. (2020). Utjecaj poreza na dobit na kretanje izravnih stranih ulaganja u zemljama članicama europske unije . Zbornik Veleučilišta u Rijeci, 8 (1), 41-58. <https://doi.org/10.31784/zvr.8.1.3>
5. RGFI-javna objava Fina, <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava>

Zakon o porezu na dobit i Pravilnik o porezu na dobit

NN 177/04, 90/05, 57/06, 146/08, 80/10, 22/12, 148/13, 143/14, 50/16, 115/16, 106/18, 121/19, 32/20, 138/20, 114/22

NN 95/05, 133/07, 156/08, 146/09, 123/10, 137/11, 61/12, 146/12, 160/13, 12/14, 157/14, 137/15, 1/17, 2/18, 1/19, 1/20, 59/20, 1/21, 156/22